

leuze, die wetenschappelijke grond mist. De toevoeging van vitamines heeft ook vrijwel alleen reclame-betekenis omdat dit bij het publiek indruk maakt en het voldoen aan menselijke ijdelheid de schijn van moderne gezondheidszorg verleent. Bij geregeld gebruik van crèmes die genoeg hormonen bevatten, kan resorptie daarvan een algemene werking op het organisme geven die niet onbedenkkelijk kan zijn.

d. Bepaalde, sterk schuimende zeepsoorten vormen het voornaamste bestanddeel van een al of niet vloeibare shampoo. Niet iedere vloeibare zeep is een goede shampoo.

Bij dit alles moet men bedenken, dat het bij het gebruik van cosmetische middelen niet gaat om grote verschillen, maar om kleine nuances in uiterlijk of subjectief welbevinden, die voor sommigen zonder betekenis, maar voor velen van zeer groot belang zijn.

REDACTIE

INGEZONDEN

SCHADELIJKE INVLOED OP DE BEENDERGROEI BIJ RÖNTGENBESTRALING VAN HAEMANGIOMEN

Naar aanleiding van Vraag No. 12¹ zou ik gaarne het volgende mededelen. Ik heb slechts enkele patiënten met wijnvlekken gezien, die bestraald zijn. In een geval was er een uitgebreide, paarse vlek in het gehele gebied van de N. trigeminus met hypertrophie van de huid. Het betrof een kind dat van de leeftijd van 2¹/₂ maand af, ongeveer 10 maal is bestraald. De paarse naevus is voor het grootste deel vervangen door wit litteken. Bovendien heb ik genoteerd dat het aangezichtsskelet aan de zieke kant minder ontwikkeld is.

Verder heb ik 69 kinderen waargenomen bij wie een aardbei-angioom was bestraald. Bij 5 heb ik skeletafwijkingen genoteerd, nl. vijf maal een deuk in de schedel en bij een der kinderen bovendien een dunne plek in de tibia; een dezer patiënten heb ik in mijn proefschrift beschreven. Stoornissen in de beendergroei van processus pinosus, spina scapulae, crista iliaca en van de ribben worden zelden opgemerkt, tenzij men er naar zoekt, maar zullen zeker evengoed voorkomen als aan de schedel. De kans op groeistoornissen is groot, al zullen deze zelden tot ernstige moeilijkheden leiden. Dit is echter wel het geval bij twee kinderen die ik niet zelf heb gezien, waarover ik inlichtingen heb ontvangen. Het ene kind had een aardbei-angioom bij de pols, op de epiphyse-lijn. Na bestraling is de ulna in groei achtergebleven, waardoor de onderarm voor goed gebogen is.

Bij een ander kind werd een radiumbuisje door vergissing gedurende twee dagen geapliceerd, in plaats van twee uur. Hierdoor is de wervelkolom in elkaar gezakt en was dragen van een gipsorset noodzakelijk.

Wanneer men dan weet, dat aardbei-angiomen vanzelf verdwijnen, zijn de groeistoornissen die het gevolg van bestraling kunnen zijn, een reden om zoveel mogelijk van deze wijze van behandeling af te zien.

¹Vraag 12 (1955) *N. T. v. G.* 99, 436.

Lent, 15 Februari 1955

E. VAN DER WERF

De meeste dermatologen zijn het er over eens, dat met röntgen- en radiumbehandeling van wijnvlekken in den regel geen goed cosmetisch resultaat wordt bereikt, en passen de behandeling niet toe. Een uitzondering maakt men voor de behandeling met Bucky-stralen waarmee in een deel der gevallen goede verbetering wordt verkregen; gevaar voor beschadiging van onder de huid liggend weefsel behoeft men bij deze therapie niet te vrezen.

Het is zeker nuttig dat collega VAN DER WERF er nog eens op wijst, dat „aardbei-angiomen” bijna steeds vanzelf verdwijnen zonder een hinderlijk litteken achter te laten, en dat daarmee niet steeds voldoende rekening wordt gehouden. Dit neemt niet weg dat er angiomen zijn waarbij behandeling nodig is en waarbij bestraling een goede therapie is. Bij de slechte gevolgen die VAN DER WERF vermeldt, zou men bijzonderheden over dosis en stralenkwaliteit willen weten. Men kan een therapie niet veroordelen omdat de resultaten slecht zijn bij foutieve toepassing (zoals bij de vergeten radium-applicator) of bij verkeerde indicatiestelling. Slechts indien de noodzakelijke therapeutische dosis belangrijk risico met zich brengt, mag men van een gevaarlijk therapeutisch hulpmiddel spreken; bij angiomen kan men met goede techniek en bij juiste indicatie veel bereiken zonder gevaar voor beschadiging.

REDACTIE